

פרק שני

קראו את הטקסטים וענו על השאלות שבעמודים הבאים.

בעלי חיים בגני חיות

קראו את המידע שלפניכם וחישובו: לו יכלו בעלי החיים בגן החיות לדבר בשפתנו, מה הם היו מספרים לנו? האם הם היו מעדיפים להישאר בשבי או להיות חופשיים בטבע?

1

גני חיות בעבר וכיום

מעובד מתוך: ויקיפדיה

לבני האדם חשוב להחזיק חיות בר **בשבי**. מדענים יכולים לחקור **אותן** בקלות, והמבקרים בגני החיות ובספארי נהנים לצפות בחיות מעניינות **ומרהיבות** שנמצאות במרחק נגיעה. בעבר החזקת **חיות בר**, ובעיקר טורפים גדולים, הייתה **זכות** השמורה **לבני האצולה** בלבד. גני החיות היו לרוב חלק **מאחוזתם** הפרטית של מלכים **ואצילים**. חלק גדול ממיני בעלי החיים בגני החיות האלה **ניצודו** בטבע. ציד זה פגע באוכלוסיות של חיות בר, ולעתים קרובות הפריד בין גורים **להוריהם** **ראו** הביא למות הגורים. החיות **הוחזקו** בבורות או בכלובים קטנים וצרים, ומתקנים אלו לא היו גני חיות במובן של ימינו. רוב האנשים לא הורשו להיכנס **אליהם**, והם נועדו לבידור ולשעשוע של השליטים.

כיום גני החיות משתרעים על פני שטחים נרחבים, דבר שתורם לחופש התנועה של החיות. בגנים אלה בעלי החיים מצויים בכלובים המדמים את **סביבתם** הטבעית ככל שניתן. לגני החיות מטרות כמו שימור מינים הנתונים בסכנת הכחדה, מחקר, חינוך המבקרים בנוגע לחשיבות שימור עולם החי, והנחלת ערכי הגנת הטבע והסביבה לצעירים. כיום גני חיות רבים מפעילים תכניות שימור, בתקווה לשחרר חזרה אל הטבע את בעלי החיים הנתונים בסכנת הכחדה. בחלק מגני החיות יש גם בתי חולים לחיות, לשם הם מקבלים חיות בר יתומות, פצועות או חולות, ומטפלים בהן. רוב בעלי החיים זקוקים לקשרים חברתיים עם בני **מינם** כל ימי **חייהם**. לכן בגני החיות מקפידים שבעלי החיים יהיו בחברת בני מינם ומשפחתם. לעתים בעבור חלק מבעלי החיים שהייה בגני החיות מאריכה את תוחלת **חייהם**. לעומתם בעבור בעלי חיים אחרים **הימצאותם** בתנאי שבי מקצרת את תוחלת החיים שלהם.

2

כמה שנים חי בעל חיים בשבי ובטבע?

בעל החיים	אורך החיים בטבע	אורך חיים בשבי
תוכי	עד 20 שנים	עד 5 שנים
פיל	עד 56 שנים	עד 19 שנים
אריה	עד 14 שנים	עד 20 שנים
ג'ירף	עד 25 שנים	עד 28 שנים
שימפנזה	עד 50 שנים	עד 60 שנים

4

גני חיות – פוגעים או מְגַנִּים?

מעובד מתוך: אתר אנונימוס*

בחלק מגני החיות מוגבלים בעלי החיים לשטחים צרים. הכלובים בנויים ממשטחי בטון, סורגי פלדה וגדרות חשמליות. כמו כן, חלק מבעלי החיים מוחזקים בתנאים לא מתאימים. למשל, עטלפים הזקוקים במשך היום לחושך ולשקט, לעתים מוחזקים במשך היום בכלובים מוארים, בסביבה רועשת.

האנשים המקימים גני חיות חושבים שבכוחם של גני החיות ללמד אנשים על בעלי החיים, על התנהגותם ועל אורחות חייהם. ואולם בעלי החיים הכלואים בגן החיות מנועים מלבצע כמעט כל התנהגות טבעית: בעלי החיים הרגילים למרחבים עצומים מוגבלים לשטחים צרים; בעלי החיים החיים בעדרים או במשפחות גדולות מוחזקים בבידוד או בזוגות; התנהגויות כמו חיפוש מזון וחיזור נשללות מהם, ולעתים חוסר בפעילות גופנית מביא אותם להתנהגות אלימה.

אף על פי שגני חיות רבים רוצים להצטייר כמסייעים לשימור מינים נכחדים, פעמים רבות הם דווקא אלו המסייעים **להכחדתם**. בעלי החיים הנדירים מטולטלים במסעות קשים ובלתי פוסקים מסביב לעולם כדי להיות מוצגים בגני חיות. לעתים **נדירותם** עולה להם **בחייהם**, ותלאות המסע מביאות **למותם**.

* אנונימוס היא עמותה שקמה במטרה לסייע לבעלי החיים ולהיאבק בפגיעה בבעלי החיים.

3

נפלאות ההעשרה הסביבתית

מעובד מתוך: פרופיל, עלון גן החיות התנ"כי ירושלים, גיליון 129, ינואר 2012

האם הייתם הולכים לבקר בגן חיות בלי פילים, אריות ודובים?

גני החיות המודרניים מתמודדים כיום עם שאלות רבות הנוגעות **למצבם** של בעלי החיים הנמצאים בתוך גן החיות. לזו היינו חוזרים עכשיו 100 שנים אחורה, היינו מגלים גני חיות שנראים כמו בתי כלא. גני החיות המודרניים מתקדמים כל הזמן, משתנים ומתפתחים ומנסים לשפר את **תנאי המחיה** של בעלי החיים. אחת הדוגמאות הטובות ביותר היא קידום "**ההעשרה הסביבתית**". "**העשרה סביבתית**" היא הפיכת **סביבתם** של בעלי החיים למעניינת, שגרתית פחות, ו**אפילו** מאתגרת. ישנן צורות רבות ושונות של העשרה שכזאת. **למשל** ניתן להשמיע לבעלי החיים קולות של בעלי חיים אחרים. **עוד** דרך להעשיר את **חייהם** של בעלי החיים היא בעזרת ריחות. **למשל**, להביא לאריות גללים של בעלי חיים אוכלי עשב. **בדרך** זו האריות מריחים בשבי ריחות דומים לאלה שמריחים אריות בטבע.

בגני חיות אחדים בעולם זנים שונים של בעלי חיים **אינם** מופרדים הפרדה מלאה, והם יכולים לראות ולהריח ולשמוע **זנים** של בעלי חיים שונים מהם. בגן החיות שבשווייץ למשל שוכנות עזי הרים בשכנות קרובה לנמרי השלג. בעלי החיים יכולים לראות זה את זה כל הזמן. המבקר בגן חיות זה יכול לראות את נמר השלג מתבונן בטרף הטבעי שלו (עז ההרים) בהתלהבות רבה.

ניתן גם לבצע העשרה סביבתית פשוטה יחסית. למשל, די בהוספה או בהסרה של ענפים וחלקים שונים בכלוב כדי לעניין את בעלי החיים. גם חיתוך אוכל **והצגתו** בצורות שונות יכולים לשמש משחק, לעורר עניין ולגרום להעשרה לבעלי החיים. המטפלים בביתן החיות הקטנות בונים מתקנים שונים שמגרים את המחשבה של בעלי החיים. למשל המטפלים בונים גליל של נייר טואלט, טומנים בו נייר סופג, מחוררים את הגליל וממלאים את החורים בזחלי קמח. על הקופים הקטנים לגלות תחכום וסבלנות על מנת להוציא את כל הזחלים החוצה מתוך הגליל.

השאלות:

1. לפי המידע המופיע בקטע מספר 1: **גני חיות בעבר וכיום**, ערכו השוואה בין החזקת בעלי החיים בשבי בעבר וכיום. השלימו את הטבלה שלפניכם.

רכיבים להשוואה	גני חיות בעבר	גני חיות כיום	דוגמה
הנהנים מהחזקת בעלי החיים	בני אצולה בארץ	כל בני האדם	
תנאי החזקת בעלי החיים			
מטרת החזקת בעלי החיים בשבי			

2. האם גני החיות פוגעים בבעלי החיים או מגנים עליהם? כתבו מהי **עמדתה** של עמותת אנונימוס על פי קטע מס' 4, **והביאו** מן הקטע **דוגמאות התומכות בדעתה** של העמותה.

בכתיבתכם הקפידו על הניסוח, על סימני הפיסוק, על כתיב נכון ועל כתב יד ברור.

---

3. בקטע מס' 4: **גני חיות** – פוגעים או מגנים? כתוב: "גני חיות רבים רוצים להצטייר כ**מסייעים** ל**שימור** מינים **נכחדים**, **אף על פי כן** פעמים רבות הם דווקא אלו **המסייעים להכחדתם**".

איזו מילה יכולה להחליף את המילה **אף על פי כן**?

- לכן
- למרות זאת
- אמנם
- בתנאי ש...

4. התבוננו בטבלה בקטע מספר 2: **כמה שנים חי בעל חיים בשבי ובטבע?** וענו:

א. מי מִבֵּיָן בעלי החיים חי שנים רבות יותר בשבי מאשר בטבע?

_____

ב. מה משותף לפיל ולתוכי?

_____

5. מהטבלה בקטע מספר 2: **כמה שנים חי בעל חיים בשבי ובטבע?** אפשר ללמוד כי:

א. כל בעלי החיים מצליחים לחיות שנים רבות יותר כשהם חיים בטבע.

ב. השהייה בגני חיות מאריכה את תוחלת החיים של חלק מבעלי החיים.

ג. הפיל חי בשבי שנים רבות יותר מאשר בטבע.

ד. השבי מקצר את חייהם של כל בעלי החיים.

6. מהי המטרה המרכזית של קטע מספר 1: **גני חיות בעבר וכיום?**

א. לשכנע את הקוראים כי בעלי חיים המוחזקים בגני חיות סובלים מאוד.

ב. לשכנע את הקוראים לבקר בגני החיות.

ג. לתאר את השינוי החיובי שחל בתנאי המחיה של בעלי חיים המוחזקים בגני חיות.

ד. לתאר את תפקידו של מטפל החיות.

7. מהי "העשרה סביבתית" בגני חיות, על פי קטע מספר 3?

הביאו דוגמאות לכך מהקטע.

_____

_____

_____

8. סמנו את הקטעים המתאימים:

<p>מאילו קטעים ניתן ללמוד על סבל בעלי החיים בגני חיות? גני חיות בעבר וכיום (קטע מס' 1) ☒ כמה שנים חי בעל חיים בשבי? (קטע מס' 2) _____ נפלאות ההעשרה הסביבתית (קטע מס' 3) ☒ גני חיות - פוגעים או מגנים? (קטע מס' 4) ☒</p>	דוגמה
--	-------

א. באילו קטעים מובעת הדאגה והאחריות של בני האדם כלפי בעלי החיים?

- גני חיות בעבר וכיום (קטע מס' 1) _____
 כמה שנים חי בעל חיים בשבי? (קטע מס' 2) _____
 נפלאות ההעשרה הסביבתית (קטע מס' 3) _____
 גני חיות - פוגעים או מגנים? (קטע מס' 4) _____

ב. מאילו קטעים ניתן ללמוד על תפקידיו של גן החיות כיום?

- גני חיות בעבר וכיום (קטע מס' 1) _____
 כמה שנים חי בעל חיים בשבי? (קטע מס' 2) _____
 נפלאות ההעשרה הסביבתית (קטע מס' 3) _____
 גני חיות - פוגעים או מגנים? (קטע מס' 4) _____

9. א. בקטע 1: **גני חיות בעבר וכיום** כתוב: "והם נועדו לבידור ולשעשוע של השליטים". (בסוף פסקה 2)

המילה **והם** מתייחסת ל _____.

ב. בקטע 4: **גני חיות פוגעים או מגנים?** כתוב: "לעתים נדירותם עולה להם בחייהם". (בסוף פסקה 3)

המילה **נדירותם** מתייחסת ל _____.

10. באיזה ערך במילון נמצא את פירוש המילים שלפניכם?

הקיפו את המילה המתאימה.

- א. **בסביבתם** - סביבות; סביבה; סבב; בסביבה
 ב. **התנהגויות** - התנהגות; התנהג; התנהגויות; נהג

